

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato In primam Codicis Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Satisdando.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-96119](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-96119)

De satisfadando. Rubr. LVII. Si continuat rubrica hoc modo. dicitur de iudiciis. premitit de satisfada. que interponuntur ante lit. conte. Querit gl. quid sit satisfadatio. Erte intelligitur cu fideiussore. vt ff. qui satisf. cog. l. j. zc.

ADDITIO.

De satisfad. Circa istam materiam satisfadationis si statutum dicit aliquem non audiri nisi prefata satisfadatione. an sit dare remedium quod non prefetur. vide Rom. consil. l. xvij. Vide de materia quod scripsi in auth. generaliter. C. de episc. z cle. vbi multa habes.

LEX VNICA.

- 1 Quando procurator est ad acta constitutus, non dubitatur de mandato.
2 Reuocatio procuratoris, que non peruenit ad notitiam iudicis, vel actoris, non nocet, z quando nocet, z debeat fieri. nu. 7. 10. 11. 12. 13. 14.
3 Procurator actoris tenetur cauere de defendendo in causa reconuentionis. z nu. 16.
4 Procurator rei cauet de iudicato soluendo.
5 Exceptio contra procuratorē debet opponi ante litis contestationē.
6 Procurator an debeat satisfadare, quando constat de mandato quomodocumque constat.
7 Differentia inter procuratorem constitutum apud acta, z constitutum extra iudicium quantum ad reuocationem.
8 Reuocatio administratoris apothecę, debet fieri in illo loco in quo fuit prepositus administrator.
9 Procurator lite contestata nō reuocatur ipso iurito, z sine causa.
10 Modus releuandi procuratorem a satisfadatione.

Non est incerti. re de rato. sed de defendendo. Item reuocatio que in notitiam iudicis vel aduersarij non peruenit, iudicium nō impedit. procurator vero indistincte cauet de iudicato soluendo. h. d. Diuiditur in duas partes. Prima de procuratore actoris. Secunda de procuratore rei. Secunda ibi rei autem. Prima subdiuiditur in tres. qz primo loquitur quando exigebatur cautio de rato. Secundo quando mandatum fuit reuocatum. Tertio quando erigitur cautio de defendendo. Partes patent per se. C. Hor. ex hac lege quod dicitur de procuratore facto apud acta, de cuius mandato non potest dubitari. Et no. qz reuocatio que non peruenit ad notitiam iudicis, vel aduersarij non nocet. C. Ho. qz procurator actoris tenetur cauere de defendendo in causa reconuentionis. C. Ho. qz procurator rei, indistincte cauet de iudicato soluendo. C. Ho. etiam qz iste exceptiones debet opponi ante litis contestationem, ibi dum dicit in ipso litis contest. et ordio. C. Oppo. z videtur qz quocumque modo consistet de mandato non debet satisfadare de rato, vt ff. rem. ra. ha. l. ne satisfadatio. z ff. de proc. l. si procuratorem. s. de proc. l. j. S. faretur contrarium, qz idem si quocumque modo de mandato consistet, ego autem puto aliquid esse specialitatis in procuratore facto apud acta, vt i. d. i. c. m. C. Oppo. ff. de oper. no. nunc. l. de pupillo. s. qui procurator. dicit gl. ibi specialiter. Tu dic vt ibi no. qz ibi erat verus procurator. tamen de mandato dubitatur. C. Opp. tertio de l. qui ita. s. ff. ad Trebel. Sol. f. s. teo. qz ibi est speciale per rationem que ibi ponitur in text. De ista materia dixi vobis plenius in l. j. s. de procur. C. Venio ad secundum notabile, z oppo. qz factum a procuratore reuocato sit ipso iure nullum. s. de proc. l. licet. ff. de solu. l. vero procuratoris. s. sed, z si quis mandauerit. P. d. m. timore gl. distinguit vno modo, z sumislem distinctionem ponit in l. si procuratorem. ff. de proc. vbi idem tert. z ea gl. que hic. C. Extra reuocationem procuratoris, examinemus alia membra istius gl. dicit gl. Quandoque iudex, z aduersarius hanc reuocationem ignorant, tunc procedit iudicium, ita loquitur hic, z vide gl. Quandoque procurator est factus contra certum aduersarium, sine dubio procedit ista gl. vt l. si procurator. ff. de proc. argu. l. si fideiussor. s. j. ff. manda. que probant quod debet aduersario denunciari. Facit. l. nomen. j. que res pign. oblig. possit. Quandoque non est factus contra certum aduersarium, sed est procurator generalis ad causas, tunc si quidem est factus apud acta debet reuocatio apparere apud acta, alias reuocatio non nocet, z sic est casus in hac l. nota. Et hec est vna differentia inter procuratorem factum extra iudicium, z factum apud acta. Nam sicut quando est dubium de mandato est locus cautionis de rato, vt l. j. s. de proc. ita etiam quando est dubium de reuocatione licet consistet de mandato, est locus cautionis de rato vt l. vulgo. de admim. tur. Sed quando factus est apud acta non potest esse dubium de reuocatione, nisi apud eadem de reuocatione consistet, vt hic, z hoc vult dicere tert. itaque, z si postea, zc. quasi dicat de mutatione voluntatis non potest dubitari. Et est ratio, qz sicut quando habet certum aduersarium, debet ei denunciari, vt dictū est, ita quando cer-

tu habet iudicem sibi debet hoc denunciari sicut parti, vt i. d. i. c. m. Et predicta vera in his que aguntur in eodem tribunal. apud acta factus est procurator, in his que aguntur in alio tribunal. l. est idem qz in procuratore facto extra iudicium, vt d. l. vulgo. de admim. tur. ita debet hic intelligere. Si vero non esset factus apud acta talis procurator generalis, tunc si quidem per eum tenentur factus procurator contra certum aduersarium esset idem eadem ratione, arg. etiā in l. apud acta. s. questum, de voli. et cep. sed nihil ceperat, tunc puto quod nō requiratur quod reuocatio perueniat in notitiam iudicis, vel aduersarij. Ratio quia nullus est certus iudex apud que sit factus, nullus est certus aduersarius, z ideo non est sibi imputandum, si non denunciatur, quia nescit cui denunciatur. Probatur in l. si dictum. s. si. ff. de eunct. quod dixi. s. quando est certus iudex, vel certus aduersarius, debet ei denunciari. b. Idem dicitur si erit certus locus, vt puta i. prepositus aliquē cuidam admim. tur. in aliqua apotheca, certe in illo loco debet manifestum fieri de reuocatione, vt l. sed z si pupillus. s. proficere. ff. de testam. Ita intelligo hunc passum non obstante, quocumque dicitur per l. j. man. l. mandatum. C. Secundum membrum est, dicit gl. quod ad peruenit ad notitiam vtriusque, tunc indistincte factum a procuratore tali nō valet, z in hoc dicit bene secundum omnes l. tatur tamen per glo. puinam. C. Tertium membrum est, quando ad notitiam iudicis tantum peruenit reuocatio, tamen sententia ipso iure est nulla. C. dicit gl. quasi iudicium sit factum cum reuocata talia persona, vt l. licet. s. de proc. in hoc etiam bene dicitur. C. Quartum membrum est, quando peruenit ad notitiam aduersarij, z non iudicis, tunc valet sententia ipso iure tamen pro illo aduersario sciente, sed ope replicationis est dicitur. Ita dicit gl. magna. Par. S. l. impugnat istud membrum, quia plus valet impedire dolus partis quam dolus tertij, vt l. z eleganter. in puin. ff. de dolo. sed dolus tertij, vt puta iudicis, facit iudicium ipso iure nullum, vt dictum est s. z probatur in l. licet. s. de procur. l. cum non iusto, de collusio. de re. ergo multo magis dolus aduersarij. Ad istam rationem responderetur per doct. verum et hoc dolo tertij, per quem non celebratur actus, alias secus, vt l. cum mancipium. de edil. edicto. Item arguitur contra glo. quando sententia est lata p. falsas allegaciones, est ipso iure nulla, vt l. si pro. s. de accus. ff. de iud. sed hic est huiusmodi ergo, zc. Solu. Debes intelligere quod pars que sciebat nō allegat, sed solum tacuit, hoc modo sustinetur glo. nostra. C. Quintum membrum est, quando peruenit ad notitiam procuratoris tantum, z non aduersarij, Ita casu dicit glo. quod valeat sententia lata contra dominum qui dicit procuratorem, sed non valeat lata pro eod. vide glo. h. de hoc glo. induco. ff. pro socio. l. sed z socius. s. j. C. Sextum membrum est, quando dubitatur, vtrum peruenit in notitia alicuius vel non. Ito casu presumitur ignorantia, nisi probetur scientia, vt l. vna. ff. de probation. de re. iud. ca. presumitur. lib. vi. C. Alterius opponitur de l. post litem. ff. de procura. Sol. omnia que s. dicit, loquuntur in reuocatione facta ante litis contestationem, secus si post, quia tunc non potest reuocare procuratorem inuito sine causa, z in contrario. Addit gl. in l. si procurator. ff. de procurator. quod l. itis iusta causa est si procurator sit presens, z hoc patitur. Et loquuntur predicta de reuocatione mandati debet intelligere extra de procurator. l. iij. z in cap. in nostra presentia, z cap. mandatum. C. Venio ad tertium not. dicitur quod procurator debet cauere de defendendo. I. Per istum tert. potest probari opin. Ultramon. contra glo. nostram. nam glo. in l. seruim in quoque, s. ait pretor. ff. de procura. dicit quod procurator actoris cauet de defendendo in causa reconuentionis in l. z ideo. s. filia. ff. rerum amota. z s. de procurator. l. actio. Ultramon. dicitur quod nulla lege hoc cauetur, sed leges que dicit quod procurator actoris debet cauere in causa reconuentionis, debet intelligi de cautione iudicatum solui, quasi dicerent, debent defendere, z cauere de iudicato soluendo. qz glo. nostre fatentur, quando continent velle agere, sed quando ex intervallo debet cauere de defendendo. Hoc optime probat. et ibi dum dicit de satisfadatione super lite excipienda. Verum ipse iudex tamen aliter exponere tert. istum, videlicet satisfadatione scilicet de iudicato soluendo super lite excipienda. C. Venio ad vltimum pariter querit que est ratio differentie inter procuratorem rei, z procuratorem actoris. Dic vt plene no. in l. non solum. s. qui alius de procura. z per doct. s. de procur. l. j. C. Quero vtrum sit alius modus releuandi procuratorem ab istis satisfadationib. P. L. p. ter. ponit remedium Iusti. de satisfada. s. si vero. scilicet quod dominus in instrumto procuratoris caueat, z ideo in quolibet procuratoris hodie dicitur, z dicitur dominus volens suum procuratorem satisfadatione releuare promittit mhi notario recipienti de defendendo, iudicato soluendo, z ratum habendo. zc. An autem procurator releuatus debeat saltem promittere nuda cautio. Ex. tangit hic, z d. ff. iud. sol. super rub. z t. no. zc.

ADDITIONES.

ALEX. Constat. Et adde. qd licet hoc regulariter fit qd procurator rei caueat de iudicatio soluendo. tamen illud fallit. si venit ad defensionem alicuius articuli. Ita notat Angelus in l. filius. ff. qui satisf. cog. z alleg. gl. in l. eo. s. ff. de reg. iur. Et ad hoc facit in simili qd no. Bar. in l. de iudic. ff. de condi. inde. z in l. filius. de bona. z in l. cum procurator. venit ad defensionem resultatam ex actis. nunquam est necesse quod de rato caueat. quoniam si quis non defenderet. iudex ex officio defendere. z supplere teneretur. secundum gl. in l. vbi pactum. s. de trans. etiam qd in tali defensione. etiam persona in habilis puta mulier vel minor admittitur secundum An. in c. v. mens. extra. de accu. z refert. do. Lud. Ro. in l. de pupillo. s. qui procurator. ff. de procura. ff. de ope. no. num. Item non tenetur cauere in casu de quibus in l. Pomponius. s. sed z is. ff. de procu. z qd no. Bar. in l. de pupillo. s. de ope. no. num. Item non cauetur de iudicatio soluendo vbi natura cause non patitur. vt declarat Imo. in l. pe. s. ad crimen. ff. de p. iud. z adde qd in iudiciali. verum est. qd debet certificari aduersarius de reuocatione antea facta. si fuit facta fides de mandato. alias non est necesse. vt est gl. in c. iij. de procu. in vj. quam ad hoc alleg. do. in c. ex parte. de cam. de rescri. An autem in extraiudiciali. sit necesse reuocationem venire ad notitiam aduerfarij. vide per An. in d. c. ex parte. Et de hoc ibi per omnes do. vbi ponunt hanc materiam. Et an in maritimo. habeat locum dicta reuocatio. etiam antequam perueniat ad notitiam. habetur in c. fin. de procu. in vj. vide per do. d. c. ex parte. Decani.

POMA. Notabile. z opp. An z quando factum a procuratore reuocatio valeat. z limita totam istam materiam vt no. valeat reuocatio procuratoris. hodie faciendo ipsum procuratorem. z tras reuocando. z sic causa captiouis cum ipso contrahentium. Zert. est fing. in l. sed z si pupillus. s. sed z si alias. ff. de infirto. ter. pro singulari alle. Ro. in singulari cccclxxi. incip. variat.

P. A. V. P. C. Procuratoris. Circa istam materiam qd reuocatio debeat esse nota parti. seu iudici vide omnino late Jo. de Ana. cōs. fil. r. limitantem inter alia non esse opus limitatione reuocatiois. ne. quando non erat prius facta plena fides de mandato. Item si poctea fuit contumax procurator non nocet eius contumacia domino. licet reuocatio non sit intimata. Et multa alia in materia vide per eum. z Bolog. in addi.

P. A. V. P. C. Aduersarij. Super isto membro vide Lomen. cōf. c. v. l. incip. venerabilis vir. in q. d. vbi videtur velle contrarium Bar. hic z repozat solutionem z intellectum quem ponit Bar. s. ad s. prescribere.

ALEX. C. Tertium aduersarium. Et est ter. no. in d. c. ex parte. De cam. de rescri. z in c. de procu. in vj. vbi bona gl. z in cle. j. de rescri. vbi est gl. z in l. mandatum. j. man.

ALEX. C. Apud acta. de hac materia plene per Ja. de Bel. in l. i. ff. q. iustit.

ALEX. C. Imputandum. Vide Bar. in l. non solum. s. morte. de no. ope. num. z ibi omnino scripsi.

ALEX. C. Denuntiarj. Ho. hoc. qd est claus huius passus z per hoc etiam non dicitur qd mandatum morte reuocatur. no. est necesse qd ad notitiam aduersarij perueniat. vel ad iudicis. cum no. sit qd mouenti domino imputetur. Ita no. dicit Bar. in l. procurator. ff. de procu.

ALEX. C. Non valet. Et de materia vide Petr. de Anc. in cle. j. de reuoc. in l. mandatum. j. man.

ALEX. C. Tertium membrum. Sed aduerte. qd doct. in c. parte. Decan. de rescri. z ibi Imo. dicunt qd in iudiciali. videtur sufficere qd reuocatio perueniat ad iudicem per illam l. Hoc vide per gl. z do. in c. mandato. de procu. z latissime per Petr. de Anc. post gl. in c. extra. de reuoc. quid autem in reuocatione iurisdictionis. z aliorum privilegiorum antequam reuocatio perueniat ad notitiam. vide late per An. in c. quia cunctos. de cōf. p. v. per Bal. in l. mandatum. j. man.

ALEX. C. Intelligere. Vide que dixi post Barto. in l. si pretor. s. Marcellus. hic alleg.

ALEX. C. Post litem. z semper scias quod releuet reuocatio procuratoris facta post conclusum in causa. c. auditis. de procu. Quam tamen no. qd qui mittit nuncium vult obligari per seipsum. z non per alium. z ideo potest reuocare mandatū clam. sed ille qui procuratorem mittit. vult obligari per alium. no. per se. vt legitur. z no. si quis alteri. vel sibi. l. multum. Itaque cōfert sensum suum in procuratorem. nec valet reuocatio. nisi in notitiam deducatur.

vt no. in c. vlt. per Jo. And. de procu. in vj. in nouel. Quod dictum reassumpsit Bal. de pace Constan. in vers. mittat per Bal. in d. l. mandati. j. man. Et adde quod no. gl. z hoc. in l. i. in ff. de contrah. emp. z in l. non solum. s. si mandato. ff. de iniurijs.

P. A. V. P. C. Modus releuandi. De ista releuatione. z qd ea stanz te non possit cogi procurator prestare aliquam satisfactionem. qd est intelligendum de eo qui non esset releuatus. vide no. Jo. de Ana. cons. l. xxxij. z ibi etiā qd sufficit talis releuatio. licet dominus no. esset cuius nec suppositus illi ciuitati vbi agitur causa. z ibi etiam idem sentit. z clarius. Bolog. in addi. qd tale statutū no. deberet intelligi quando clare constat de mandato procuratoris intelligēdo. vt aliquid iuri cōmuni addat.

P. A. V. P. C. Ab istis satisfactionibus. Latissime per Bar. in rub. ff. indicat. sol. Sed aduerte. qd aliqui dicunt qd licet procurator prime tur hoc modo in instrumento per dominū. tamen oportet postea quod dominus sit presens in sententia. Est vna gl. j. si vero. hic al leg. que videtur destruire illum ter. per quem fuit inuenta hec practica dum gl. ibi intelligit illum ter. in reo cum quo fuit lis contestata. nihil tamen allegat. de quo vide per do. in l. si filius. ff. qui satisf. cog. Et an ista releuatio operetur aliquid. vt circa cautionem rari. Bal. videtur velle quod non in l. i. s. de procura. Quid si procurator non caueat de iudicatio soluēdo. nec etiam dominus eum releuauit. condemnatur in expensis. nisi esset factum speciale. vt egregie voluit Spe. in tit. de satisf. s. expedito. vers. in summa. ex opposito. an requiratur in ipsa satisfactione banda per dominum referre quod tempore sententie fuerit presens ipsi sententie. vide Spe. in tit. de satisf. s. expedito. vers. sed numquid dominus. Ad de Jo. And. in addi. spec. in tit. de procu. s. vt autem. vers. sed unus quid. Jo. de An. cons. l. xxxij.

a De formulis. Rubrica. LVIII.

Continua rubricam vt in gl. sicut rubrica habet duas partes. ita sunt due leges. Prima tractat de i. parte. Secunda de secunda parte. Ad euentiam debes scire qd olim impetrabatur actiones a pontificib. hoc est ab his qui preerant regimini ciuitatis. z erat poctea certa forma impetratiois. z qui cadebat a syllaba. cadebat a tota causa. vt ff. de orig. iur. l. i. s. deinde. Et ita erant iste quedam aucupationes. quare Imperator primo tollit formam impetrandis. secundo tollit impetrationem ipsam totaliter. Per huc titulum dicitur quidam qd actio no. est hodie vulgaris formula. z sic dicitur qd si seruus nauem. ff. de fur. hodie no. procedit. Sed doctores cōm muniter. dicunt qd si quidem loquimur de actione non redacta ad actum. z tūc est ius prosequēdi in iudicio. zc. vt in l. de act. in prin. Si vero loquimur de actione prout ad actū reducitur. z actio pro ponitur in libello. tunc est vulgaris formula. vt l. si seruus nauem. huc obit. hic tit. qd solum hic corrigitur aucupatio illarū syllabarum. z impetratio. z tunc acta ista debent proponi. vt hic videtis in fin. C. oppo. ff. in integ. resti. l. ciuius. j. de appell. nominatione. Solibi deficit solemnitas substantialis cuius defectus vitiat. hic reuocatur quedam solemnitas vana z superfluitiosa. C. oppo. ff. de iure fil. in fraudem. s. quoties. Soln. Ibi fuit commissa falsitas in actis. merito quis puniatur. hic vero loquimur quando erratum in syllaba. vel alia solemnitate non substantiali. zc.

ADDITIONES.

a ALEX. C. Impetrationem. Quid est actio. adde Bal. in l. edita. de edendo.

b ALEX. C. In nulli. in prin. Hec lex est secunda in ordine huius tit. allegatur quod quādo ex libello apparet actionem ipso iure no. competere. siue nata fuerit siue extincta. siue nunquam nata fuerit nec speretur nasci. vt est quando obligatio est condicionalis. libellus est nullus ipso iure. quia ex eo non concluditur ius agēdi per legem istam. quā ita alle. Mathe. Mathe. in suis notabilib. dicitis. notabili r.

a De iureiurando propter calumniam dando. Rub. LIX.

Continua vt in gl. z per hanc continuationem gl. dicitur Lano. nite qd ipsi habent rubricas melius ordinatas quam nos. Hā ipsi ponunt de iuramento calumnie statim post lit. contest. vnde de iure antiquo super quolibet actu interponebatur iuramentum calumnie. vt videbitis j. co. l. j. Et ideo qd ante lit. contest. pluries habebat locum iuramentum calumnie. z etiam hodie habet. z ideo ista cōsideratione inspecta posuit post tit. de satisf. z de formi. qd statim cum opponis nisi exceptionem aliquam qd dubitatur de mandato. vel aliquid contra libellum. statim possum dicere. iura quod no. proponis animo calumniandi. z ideo hanc rub. posuit statim post dictos tit. Videbitis j. co. auth. hoc sacramentum. z illo respectu debuisset poni post lit. contest. vnde vterque bene fecit. Cetera die per te. vt sequitur in nigro.

